

Leat go mánát
álgimin skuvlii?

Rávvagat váhnemiidda

Álggahus

Skuvlii álgit vuosttaš geardde lea stuorra dáhpáhus olbmo eallimis. Leat go gealdagasas mo du mánnái šaddá skuvlii álgit? Olu mánáin ja váhnemiin leat iešguđetlágan dovddut skuvlaálgima hárrái, sii sihke ballet ja illudit. Buot mánát dárbašit oadjebasvuođa go sin eallimis leat rievdadusat, ja dalle lea buorre ahte sirdin lea plánejuvvon ja dan birra lea hálluojuvvon. Go mánná lea ráhkkanan dasa mii boahá, de mánná buorebut hálddaša iežas ođđa árgabeaivvi.

Rávvagat dutnje váhnemin skuvlaálgima birra:

Du mánná galgá leat mánggaid tiimmaid, beivviid ja jagiid skuvllas ja lea dehálaš ahte luohká biras šaddá buorren buohkaide. Go mánás leat ustibat ja loaktá skuvllas, de oahppá buorebut. Dus váhnemin lea dehálaš rolla vai du ja earáid mánát galget loakit skuvllas ja oažžut ustibiid.

- Háleš eará váhnemiiguin mánáidgárddis sirdima birra mánáidgárddis skuvlii, galgá go oktage mánáin álgit seamma skuvlii ja sáhhtibehtet go dii ráhkkanahhtit mánáid ovttas?
- Veahket máná šaddat eanemus lági mielde iešheanalazžan go galgá gárvodit ja hivssedastit.
- Vázzi mánáin skuvlii vai oadju.
- Háleš skuvllain ja váhnemiiguin máná luohkás ahte sáhhtibehtet go ráhkadit ortnega mánáide, gos gii vázzet ovttas ruovttus skuvlii ja ruovttoluotta.
- Válde oktavuođa ja oahpásmuva eará váhnemiiguin máná luohkás, dát dagaha buoret ovttasbarggu ja oktavuođa mánáid ja váhneiid gaskii.
- Bovde iešguđet mánáid ossodagas dahje luohkás ruoktot ja geahča mo mánát stohket ovttas, dát sáhhtá eastadit ovttaskas mánáid olggušteami ja givssideami.
- Hála positiivvalaččat mánáid birra ossodagas/luohkás ja sin váhneiid birra, dalle du mánná eanet dohkkeha sin.
- Bearráigeahča ahte du mánná oadđá, borada ja lihkada doarvái, dalle mánná šaddá gillileabbon skuvllas.
- Smiehta mo don váhnemin sáhtát láchit riegádanbeaidoluid ja eará sosiála doaluid, vai buot mánát ossodagas dahje luohkás besset mielde. Soahtát sáhhtit luoikkahit lanjaid mánáidgárddis ja/dahje skuvllas dákkár doaluide?
- Hála positiivvalaččat skuvlla birra, dat váikkuha máná guottuide skuvlii.
- Ángiruša máná skuvlaárgabeaivái, dalle du mánná bargá buorebut skuvllas.
- Bovde olles luohká oktasaš doaimmaide, dát sáhhtá addit buori luohkkábirrasa.
- Ráhkkan dasa ahte dus lea unnit oktavuotta bargiiguin skuvllas go mánáidgárddis.

Mánáidgárdi ja skuvlaálgin

Mánáidgárdi galgá ovttasráđiid dinguin váhnemiiguin dahkat sirdima mánáidgárddis skuvlii ja AÁF:i oadjebassan ja buorren mánnái.

Iskka mánáidgárddis:

- leat go rutiinnat sirdimii mánáidgárddis skuvlii ja AÁF:i.
- lea go pedagogalaš lážus daid mánáide geat galget álgit skuvlii.
- čalmmustahtta go loahpaheami mánáide geat galget heaitit mánáidgárddis ja álgit skuvlii.
- bovde go din váhnemiid searvat plánet ja čađahit sirdima omd. individuála ságastallamiin dahje oktasaččat váhnenčoahkkimis.
- addá go dieđuid du máná birra skuvlii, ja ahte dán ferte čielggadit duinna váhnemin álggos.
- addá go jávohisvuođageatnegasvuođa vuollásaš dieđuid skuvlii du máná ja din váhnemiid birra. Hálddahuslága § 13:s (jávohisvuođageasku) čuožžu earret eará ahte mánáidgárddi ja skuvlla bargiin ii leat lohpi addit earáid dieđuid das maid dihtet muhtin persovnnalaš dili birra. Dát ferte dalle šiehttojuvvot váhnemiiguin.

Skuvla ja skuvlaálgin

Iskka:

- galledit go skuvlla ja AÁF bargit mánáid mánáidgárddis ovdal skuvlaálgima.
- bovde go skuvla din váhnemiid ovttasbargat vai du mánná oažžu buori skuvlaálgima.
- mo skuvla bargá buot mánáid loaktimiin.
- váldá go skuvla vuhtii mánáid ustivuodaid sirdimis ja go luohkát ráhkaduvvojit.
- mo sirdin skuvlii ja AÁF:i lea jus du mánná ii leat mánáidgárddis.
- mo skuvla láchčá oadjebasvuhtii bottuin ja ahte buot mánát besset stoahkat.
- skuvllain ja AÁF:in mo gárvodan- ja hivssedastinrutiinnat leat.
- mo mánáidgárddi ja skuvlla ovttasbargu lea jus don leat aiddo fárren gildii.
- sáhtát go váldit mielde dulkka sirdinčoahkkimiidda skuvllain vai don dieđát ahte skuvla oažžu rivttes dieđuid du máná birra.
- mo skuvla ja AÁF ovttasbarget čuovvolit du máná ja juohkit dieđuid du máná birra.
- makkár vuordámušat skuvllas leat dutnje váhnemin.
- fállá go skuvlla leaksoveahki.
- láchčá go skuvla dili mánáide geat dárbašit lassí veahki.
- addá go skuvla oahpahusa mii lea heivehuvvon du máná dárbbuide ja eavttuide.

Mánáidgárdelága § 2 a. *Geatnegasvuolta ovttasbargat skuvllain sirdimis mánáidgárddis skuvlii čuožžu:*
Mánáidgárdi galgá ovttasbargat skuvllain mánáid sirdimis mánáidgárddis skuvlii ja astoáiggefálaldahkii, gč. oahpahušlága § 13-5 ja friddjaskuvlalága § 5-5. Ovttasbargu galgá váikkuhit dasa ahte mánát ožžot oadjebas ja buori sirdima.

Imaštalat go eanet áššiid birra skuvlaálgima oktavuodas, nugo:

- 1 Álgín AÁF:i
- 2 AÁF ja skuvlaálgín?
- 3 Skuvlii árat álgín?
- 4 Skuvlii manjrelat álgín?
- 5 Mo skuvla láhčá dili mánáide geat dárbbasit lassi doarjaga?
- 6 Mo skuvla láhčá dili mánáide geain leat sámi gielladuogáš?
- 7 Mo skuvla láhčá dili mánáide geat geavahit mearkagiela?
- 8 Mo skuvla láhčá dili mánáide geat gullet nationála unnitlohkui?
- 9 Mo skuvla láhčá dili mánáide geain lea eará gielladuogáš go dárogiella?
- 10 Mo skuvla láhčá dili mánáide geat dárbbasit erenoamáš dárogieloahpahusa?

Loga eanet dáid birra min ruovttusiidduin: **www.fubhg.no** ja/dahje **www.fug.no**

Jus ležžet eará gažaldagat, de válde áinnas oktavuoda minguin

FUB: post@fubhg.no, FUG: post@fug.no dahje ringes midjiide 477 99 200

**Váhnenlávdegottit
sávvet lihku dehálaš
sirdimiin mánáidgárddis
skuvlii ja AÁF:i!**